

Poštovani čitatelji Mljekarskog lista i podlistka HAPIH-a!

Drugo nam je izvijestiti vas kako je Centar za stočarstvo HAPIH-a, kao i svake godine, izradio i objavio godišnja izvješća o provedenim aktivnostima u protekloj 2023. godini te predstavio podatke o sveukupnoj hrvatskoj stočarskoj proizvodnji. U godišnjim izvješćima objavljeni su rezultati aktivnosti koje su provodila dva sektora Centra za stočarstvo - Sektor za uzgoj, testiranje i genetsko vrednovanje domaćih životinja te Sektor područnih ureda koji djeluje kroz 21 područni ured na području Republike Hrvatske. Prema granama stočarstva, izdana su četiri izvješća. Navedena izvješća prikazuju rezultate provedenih aktivnosti, ujedno i usporedbu pojedinih rezultata proizvodnje odnosno podataka o uzgoju od prošle godine s nekoliko proteklih godina unazad, a nalaze se u web formatu na službenim stranicama HAPIH-a.

U nastavku donosimo izvješće s radionice Exterieur grupe EFF-a koja je održana sredinom travnja u Italiji, u pokrajini Friuli-Venezia Giulia, na obiteljskoj farmi La Fattoria u mjestu Pavia di Udine. Domaćin radionice bio je talijanski simentalški savez ANAPRI, a sudjelovao je rekordan broj ljudi - ukupno 44 iz 13 europskih zemalja. Iz Republike Hrvatske sudjelovali su djelatnici Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu dr.sc. Marija Špehar i Josip Crnčić, mag.ing.agr.

Hrvatsko uzgojno udruženje Salers-Croatia organiziralo je 13. travnja 2024. godine u sklopu proljetnoga Bjelovarskog sajma radionicu za uzgajivače goveda u sustavu krava-tele i redovnu godišnju

Skupštinu. Uvodnu riječ i pozdrave uputio je predsjednik HUU Salers-Croatia Mirko Devčić, ukratko predstavivši i podijelivši edukativne brošure koje je udruženje pripremlilo za svoje članove: Proizvodnja teladi do odbića od majke - Zapažanja iz prakse i Koncept uzgoja u sustavu krava-tele - Novi pristup uzgoju goveda. Centar za stočarstvo HAPIH-a za udrugu provodi specifične aktivnosti iz uzgojnog programa.

Krapinsko-zagorska županija u suradnji s gradom Zlatarom, Hrvatskom agencijom

za poljoprivredu i hranu, Središnjim savezom udruga uzgajivača hrvatskog hladnokrvnjaka, Središnjim savezom uzgajivača konja hrvatskog posavca i Turističkom zajednicom Krapinsko-zagorske županije organizirala je 18. svibnja 21. izložbu stoke i 23. izložbu konja. Županijska izložba stoke i konja Krapinsko-zagorske županije tradicionalna je manifestacija na kojoj se uzgajivačima i posjetiteljima prikazuju postignuti rezultati u uzgoju određenih pasmina, a uzgajivači predstavljaju svoja najvrednija grla goveda i konja. U sklopu izložbe i ove je godine održan i Bambino kup.

I na kraju donosimo detaljan prilog o kvaliteti otkupljenoga ovčjega i kozjeg mlijeka. Kvaliteta ovčjega i kozjeg mlijeka kontrolira se u Središnjem laboratoriju za kontrolu kvalitete mlijeka (SLKM) Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu. U mlijeku se utvrđuju sastav, fizikalno-kemijska svojstva i razred kojemu mlijeko pripada. Pravilnikom o utvrđivanju sastava sirovog mlijeka (NN 136/20) propisani su zahtjevi kojima moraju udovoljavati sirovo ovčje i kozje mlijeko u pogledu fizikalno-kemijskih svojstava i broja mikroorganizama. Sukladno pravilniku, mlijeko se razvrstava u I. i II. razred kvalitete, i to na temelju broja mikroorganizama. Više informacija pronađite u prilogu.

Doc. dr. sc. Darja Sokolić

Impressum: Glavna i odgovorna urednica:

Doc. dr. sc. Darja Sokolić

Urednički odbor: Sara Mikrut Vunjak, dipl.iur., dr.sc. Zdenko Ivkić, Ivica Vranić, struč.spec.ing.agr., Davor Pašalić, dr.med.vet., dr.sc. Marija Špehar, dr.sc. Dragan Solić, Josipa Pavičić, dipl.ing.agr., Vatroslav Tissauer, dipl.ing.polj.univ.spec.oec. Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, Vinkovačka cesta 63c, 31000 Osijek
MB: 2528614 | OIB: 35506269186,
IBAN: HR1210010051863000160

U ovom broju donosimo

- 2 Objavljena godišnja izvješća Centra za stočarstvo HAPIH-a za 2023. godinu
- 3 Održana radionica Exterieur grupe EFF-a u Italiji
- 4 Održana redovna godišnja Skupština HUU Salers-Croatia i edukacija uzgajivača "Novosti u provedbi performance testa kod mesnih pasmina goveda"
- 5 Održana 21. izložba stoke Krapinsko-zagorske županije
- 6 Proizvodnja i kvaliteta ovčjega i kozjeg mlijeka u Republici Hrvatskoj

Objavljena godišnja izvješća Centra za stočarstvo HAPIH-a za 2023. godinu

Godišnje izvješće daje pregled niza zajedničkih aktivnosti HAPIH-a i uzgojnih udruženja u provedbi uzgojnih programa po pojedinim pasminama jer je HAPIH kao treća strana uključen u provedbu specifičnih aktivnosti iz uzgojnih programa za ukupno osamnaest uzgojnih udruženja

> **Josipa Pavičić, dipl.ing.agr.**

Centar za stočarstvo, josipa.pavacic@hapih.hr

Centar za stočarstvo HAPIH-a, kao i svake godine, izradio je i objavio godišnja izvješća o provedenim aktivnostima u protekloj 2023. godini te predstavio podatke o sveukupnoj hrvatskoj stočarskoj proizvodnji. U godišnjim Izvješćima objavljeni su rezultati aktivnosti koje su provodila dva sektora Centra za stočarstvo - Sektor za uzgoj, testiranje i genetsko vrednovanje domaćih životinja te Sektor područnih ureda koji djeluje kroz 21 područni ured na području Republike Hrvatske. Prema granama stočarstva, izdana su četiri izvješća.

Navedena Izvješća prikazuju rezultate provedenih aktivnosti, a ujedno i usporedbu pojedinih rezultata proizvodnje odnosno podataka o uzgoju od prošle godine s nekoliko proteklih godina unazad. Tako su u izvješćima prikazani podaci o brojnom stanju pojedinih vrsta životinja, rezultati provedbe jedinstvenog sustava označavanja, registracije domaćih životinja, rezultati testiranja rasta i razvoja, proizvodnih odlika, genetskog vrednovanja i sl. Osim navedenoga, Izvješća pružaju i prikaz u segmentu očuvanja izvornih pasmina domaćih životinja te podatke o procjeni uzgojnih vrijednosti u govedarstvu, svinjogojstvu te ovčarstvu i kozarstvu. Osim brojčanih pokazatelja rezultata, Izvješća pružaju informacije o novostima u uzgoju, stočarskim izložbama i edukacijama održanim u protekloj godini. Tako je u 2023. prvi put organiziran i jedinstveni skup pod nazivom

Godišnje izvješće za govedarstvo

Godišnje izvješće za svinjogojstvo

Godišnje izvješće za ovčarstvo, kozarstvo i male životinje

Godišnje izvješće za kopitare

1. Dani hrvatskog stočarstva, u okviru kojega su održana savjetovanja za uzgajivače domaćih životinja, što je također detaljno opisano u spomenutoj publikaciji. Godišnje izvješće daje pregled niza zajedničkih aktivnosti HAPIH-a i uzgojnih udruženja u provedbi uzgojnih programa po pojedinim pasminama jer je HAPIH kao treća strana uključen u provedbu specifičnih aktivnosti iz uzgojnih programa za ukupno osamnaest uzgojnih udruženja.

Godišnja Izvješća upotunjena su i Izvješćima dobivenima iz Sektora za registre životinja Uprave za stočarstvo i kvalitetu hrane pri Ministarstvu poljo-

privrede, baziranima na provedbi sustava registracije farmi, sustava obveznog označavanja i registracije domaćih životinja te sustava nadzora razvrstavanja govedih, svinjskih i ovčjih trupova.

Osim podataka i informacija o stočarskoj proizvodnji u Republici Hrvatskoj, Izvješća pružaju podatke i o stočarskoj proizvodnji u Europskoj uniji.

Godišnja izvješća za 2023. godinu nalaze se u web formatu na službenim stranicama HAPIH-a. Navedena izvješća pružaju uvid u stanje i trendove stočarskog sektora pa su korisna za uzgajivače, stručnjake i za sve ostale zainteresirane strane.

Održana radionica Exterieur grupe EFF-a u Italiji

Svaki sudionik je samostalno izvršio ocjenu svih krava putem aplikacije, nakon čega su podaci poslani na određenu e-mail adresu te je izvršena njihova obrada

> Josip Crnčić, mag.ing.agr.
Centar za stočarstvo, josip.crnčić@hapih.hr

Ovogodišnja radionica Exterieur grupe europskoga simentalskog saveza održana je sredinom travnja u Italiji, u pokrajini Friuli-Venezia Giulia, na obiteljskoj farmi La Fattoria u mjestu Pavia di Udine. Osim proizvodnjom mlijeka, ta se farma bavi i preradom mlijeka - oko 10% svoje proizvodnje mlijeka prerađuje u sladoled, a ostatak prodaje lokalnoj mljekari. U sklopu farme su i ugostiteljski objekt te mala vinarija. Domaćin radionice bio je talijanski simentalski savez ANAPRI.

Sudjelovao je rekordan broj ljudi - ukupno 44 iz 13 europskih zemalja. Iz Republike Hrvatske sudjelovali su djelatnici Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu dr.sc. Marija Špehar i Josip Crnčić, mag.ing.agr. Prvi dan radionice bio je rezerviran za praktičan dio, stoga se nakon pozdravnih govora domaćina, direktora ANAPRI-a Daniellele Vicaria i voditelja Exterieur grupe Reinharda Pfliegera, odmah krenulo u ocjenu vanjštine krava. Ocjenjivalo se šest mladih krava sustavom Fleckscore putem aplikacije Fleckschool, za što je bila osigurana infrastruktura kako bi svim sudionicima bio omogućen normalan rad putem pametnih telefona. Svaki sudionik je samostalno izvršio ocjenu svih krava putem navedene aplikacije, nakon čega su podaci poslani na određenu e-mail adresu te je izvršena njihova obrada. Nakon kratke pauze izvršena je analiza svih ocijenjenih krava. Svaki ocjenjivač dobio je u pismenoj formi detaljan izvještaj o ocjenama i prikaz disperzije ocjena svih ocjenjivača. Ocjenjivači su mogli usporediti razlike svo-

jih ocjena i referentnih vrijednosti te o tome raspraviti s glavnim ocjenjivačima iz Njemačke i Austrije i na taj način prilagoditi svoje kriterije.

Drugi dan radionice bio je predviđen za teoretski dio. Tako je u prijedodnevnom satima dr. Lorenzo Degano iz ANAPRI-a predstavio detalje talijanskog uzgojnog programa za simentalsku pasminu. Nakon njega je dr. Dieter Krogmaier iz bavarskog instituta LFL prikazao analizu rezultata ocjene vanjštine DE-A-I-CZ-SK, kao i analizu Fleckscore sustava ocjene krava te kako je ovaj su-

stav ocjene vanjštine krava pridonio njihovoj dugovječnosti. Dr. Christian Fúrst iz austrijske Zucht Date predstavio je procjenu uzgojne vrijednosti za zdravlje putica u austrijskoj simentalskoj populaciji dok je dr. Johann Ertl iz uzgojne organizacije južne njemačke ASR prikazao nova pravila vezana za ulazak u DAC sustav izračuna uzgojnih vrijednosti. U poslijepodnevnom satima, predstavnici zemalja sudionica izvjestili su o trenutnom stanju u svojoj zemlji vezano za provedbu linearne ocjene krava, ali su dali i svoje prijedloge vezano za eventualno poboljšanje definicija postojećih svojstava kao i prijedloge za uvođenje novih svojstava u linearnu ocjenu vanjštine. Ove prijedloge i sugestije bit će analizirane od strane vodećih ljudi ove radne skupine. Zaključak ovogodišnje radionice je kako Fleckscore sustav ide u dobrom smjeru, te je jasno vidljiv napredak simentalske pasmine u pogledu njezinih svojstava vanjštine a time i dugovječnosti. Sljedeća radionica biti će održana u Austriji tijekom 2025. godine.

Održana redovna godišnja Skupština HUU Salers-Croatia i edukacija uzgajivača "Novosti u provedbi performance testa kod mesnih pasmina goveda"

> Davorka Blažek, dipl.ing.agr.

Centar za stočarstvo, davorka.blazek@hapih.hr

Hrvatsko uzgojno udruženje Salers-Croatia organiziralo je 13. travnja 2024. godine u sklopu proljetnoga Bjelovarskog sajma radionicu za uzgajivače goveda u sustavu krava-tele i redovnu godišnju skupštinu.

Uvodnu riječ i pozdrave uputio je predsjednik HUU Salers-Croatia Mirko Devčić, ukratko predstavivši i podijelivši edukativne brošure koje je udruženje pripremlilo za svoje članove: Proizvodnja teladi do odbića od majke - Zapažanja iz prakse i Koncept uzgoja u sustavu krava-tele - Novi pristup uzgoju goveda. Udruga Salers-Croatia odabrala je Centar za stočarstvo HAPIH-a kao partnera u provedbi specifičnih aktivnosti u uzgojnom programu. Provedbu specifičnih tehničkih aktivnosti iz uzgojnog programa pasmine goveda salers predstavio je voditelj uzgojnog programa Željko Picig, djelatnik Centra za stočarstvo. Istaknuo je kako je za mesne pasmine osobito važna provedba performance testa budućih mladih bikova namijenjenih za prirodan pripust, a koji provodi Centar za stočarstvo u suradnji s uzgojnim udruženjem. Ispred HAPIH-a okupljene je pozdravila Davorka Blažek, djelatnica Odjela za govedarstvo, koja je održala prezentaciju o mesnim pasminama u Hrvatskoj, s naglaskom na salers pasminu. Cilj predavanja je bio potaknuti uzgajivače na pravodobnu prijavu teladi u performance test. Provedba testiranja započinje prijavom muškog teleta za test, koju uzgajivač dostavlja u područni ured ili Odjel za govedarstvo. Nakon provjere rodoslovlja i utvrđivanja svojstava teleta (tjelesna razvijenost, boja, živahnost, apetit, zdravstveno stanje i drugo) donosi se odluka o upisu teleta u performance test. U dobi od prosječno 200 dana (151-280) obavlja se prvo vaganje

Udruga Salers-Croatia odabrala je Centar za stočarstvo HAPIH-a kao partnera u provedbi specifičnih aktivnosti u uzgojnom programu

i taj se datum uzima kao početak testa. Tijekom testiranja treba bilježiti sve događaje koji bi mogli utjecati na rezultate testiranja (ozljede, tretmani itd.). Hranidba pritom mora biti ujednačena i prilagođena, kako bi do izražaja došao genetski potencijal rasta i prirasta grla u testu, pri čemu je cilj izbjeći životinje.

Komisijaska ocjena obavlja se u dobi od 365 dana, a najkasnije do 450 dana

starosti (15 mjeseci). U ocjeni vanjštine promatraju se određena skupna svojstva: mišićavost, okvir (građa skeleta), funkcionalna svojstva, opća (ostala) svojstva, kondicija i tip. Također, prezentirane su i promjene uvedene u protokol provođenja performance testa kod mesnih pasmina goveda (u primjeni od 1. siječnja 2024. godine), a koje se najvećim dijelom odnose na obaveznu potvrdu roditeljstva. Potvrda roditeljstva provodi se uzimanjem uzoraka i DNA analizom tkiva teleta, majke i oca već u dobi od 151. do 200. dana starosti teleta. Na taj način potvrda roditeljstva gotova je do završetka performance testa, jer je upis u matičnu knjigu uz dodjelu HB broja i izdavanje zootehničkog certifikata moguć jedino pozitivno ocijenjenim bikovima odabranima za rasplod, a koji imaju potvrdu porijekla ili DNA tipa.

Održana 21. izložba stoke Krapinsko-zagorske županije

Županijska izložba stoke i konja Krapinsko-zagorske županije tradicionalna je manifestacija na kojoj se uzgajivačima i posjetiteljima prikazuju postignuti rezultati u uzgoju određenih pasmina, a uzgajivači predstavljaju svoja najvrednija grla goveda i konja

> Drago Udbinac, struč.spec.ing.agr.

Centar za stočarstvo, drago.udbinac@hapih.hr

Krapinsko-zagorska županija u suradnji s gradom Zlatarom, Hrvatskom agencijom za poljoprivredu i hranu, Središnjim savezom udruga uzgajivača hrvatskog hladnokrvnjaka, Središnjim savezom uzgajivača konja hrvatskog posavca i Turističkom zajednicom Krapinsko-zagorske županije organizirala je 18. svibnja 21. izložbu stoke i 23. izložbu konja. Županijska izložba stoke i konja Krapinsko-zagorske županije tradicionalna je manifestacija na kojoj se uzgajivačima i posjetiteljima prikazuju postignuti rezultati u uzgoju određenih pasmina, a uzgajivači predstavljaju svoja najvrednija grla goveda i konja. U sklopu izložbe i ove je godine održan i Bambino kup.

Centar za stočarstvo HAPIH-a zajedno s uzgojnim udruženjima sudjeluje u odabiru i ocjeni izložbenih grla, dodjeli priznanja nagrađenim grlima i uzgajivačima te dodjeli šampionskog zvona najboljoj kravi. Izložbena grla goveda i magaraca predstavljena su u kolekcijama:

1. Simentalska pasmina goveda: kolekcija steonih junica, kolekcija mladih krava s jednim teljenjem, kolekcija krava s dva i više teljenja
2. Holstein pasmina goveda: kolekcija krava
3. Magarica s puletom primorsko-dinarske pasmine.

Ispred HAPIH-a uime ravnateljice doc.dr.sc. Darje Sokolić sve prisutne sudionike i goste izložbe pozdravio je njezin savjetnik Davor Pašalić, dr.vet.med. Ocjenu grla u govedarskom dijelu izložbe i vođenje Bambino kupa odradio

je voditelj odjela za govedarstvo Drago Udbinac, struč.spec.ing.agr..

Na Bambino kupu sa svojim grlima predstavilo se dvadesetero djece u tradicionalnim nošnjama svoga kraja.

Šampionkom izložbe proglašena je krava HR 8201046249 Brunda u vlasništvu Božidara Domitrana. Brunda je u maksimalnoj laktaciji proizvela čak 9660 kg mlijeka sa 3,6% mliječne masti i 3,6% proteina.

Proizvodnja i kvaliteta ovčjega i kozjeg mlijeka u Republici Hrvatskoj

Kvaliteta ovčjega i kozjeg mlijeka kontrolira se u Središnjem laboratoriju za kontrolu kvalitete mlijeka (SLKM) Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu

> **Danijela Stručić, dipl.ing.agr.,**

Središnji laboratorij za kontrolu kvalitete mlijeka, danijela.strucic@hapih.hr

U 2023. godini proizvodnjom ovčjeg mlijeka bavila su se 259 proizvođača mlijeka, a otkupljivačima su isporučili 1.780.984 kg mlijeka. Ovčje mlijeko otkupljivalo je 12 otkupljivača mlijeka, a najveći su bili Vindija d.d. i Paška sirana, koje su u prošloj godini otkupile 66,1% ukupno otkupljenih količina ovčjeg mlijeka. U odnosu na 2022., u 2023. registrirano je 47 proizvođača manje u isporuci mlijeka, što je rezultiralo smanjenom isporukom mlijeka za 450.371 kg ovčjeg mlijeka. Pregledom distribucije proizvođača mlijeka i isporučenih količina ovčjeg mlijeka po županijama, vidljivo je da je Zadarska županija vodeća po broju proizvođača ovčjeg mlijeka, i to sa 137 proizvođača, koji su isporučili prema otkupljivačima 457.466 kg ovčjeg mlijeka. Od 2022. Bjelovarsko-bilogorska županija otkupljuje najveće količine ovčjeg mlijeka. U prošloj godini, 46 proizvođača ovčjeg mlijeka u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji isporučila su 516.756 kg ovčjeg mlijeka ili 29% ukupno isporučenih količina ovčjeg mlijeka. Treća je županija po proizvodnji ovčjeg mlijeka u 2023. Istarska županija sa 15 proizvođača ovčjeg mlijeka i isporukom od 212.208 kg ovčjeg mlijeka.

U ukupnoj isporuci ovčjeg mlijeka, 82,24% proizvođača mlijeka spada u skupinu proizvođača koja godišnje isporučuje do 10.000 kg mlijeka - u ukupnoj količini isporučenog mlijeka otkupljivačima sudjelovali su sa 38,74% (grafikon 1). Skupinu koja godišnje isporučuje više od 10.000 kg mlijeka čini 17,77% proizvođača mlijeka, a u 2023. godini isporučili su 61,26% ukupno isporučenih količina.

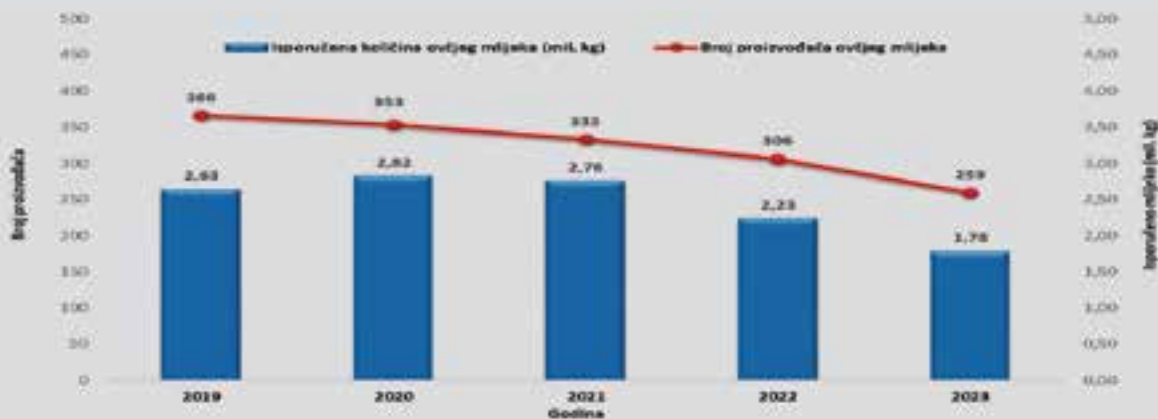

Pravilnikom o utvrđivanju sastava sirovog mlijeka (NN 136/20) propisani su zahtjevi kojima moraju udovoljavati sirovo ovčje i kozje mlijeko u pogledu fizikalno-kemijskih svojstava i broja mikroorganizama

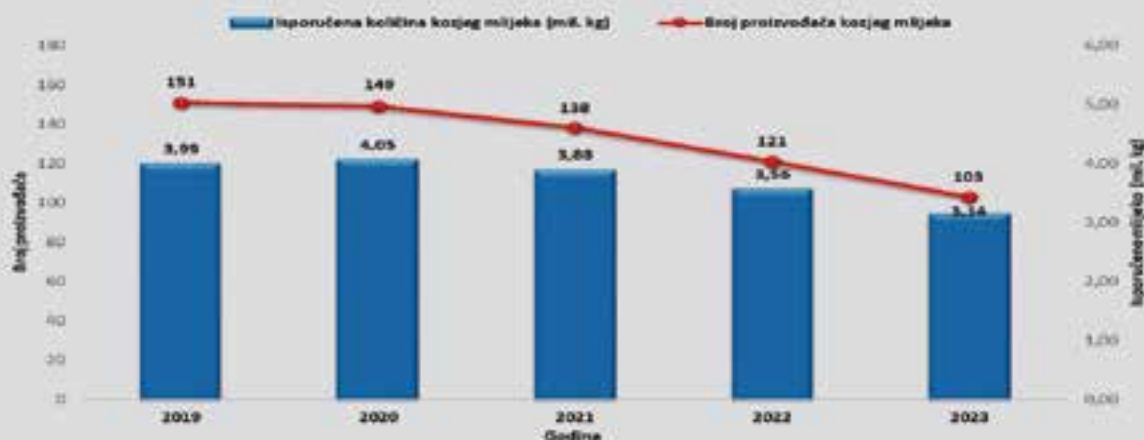
Navedeni podaci govore u prilog činjenici da se proizvodnja ovčjeg mlijeka kod nas još uvijek većim dijelom odvija u ekstenzivnom sustavu držanja s nižom razinom potrebnih ulaganja u proizvodnji u odnosu na intenzivne sustave uzgoja životinja, gdje su potrebna puno veća ulaganja u objekte i hranidbu životinja.

Kozje mlijeko

Kozje mlijeko u 2023. godini isporučivala su 103 proizvođača kozjeg mlijeka, koji su proizveli i isporučili otkupljivačima 3.144.525 kg kozjeg mlijeka. U otkupu kozjeg mlijeka sudjelovalo je šest otkupljivača mlijeka. Najveći otkupljivač bila je mljekara Vindija d.d. koja je otkupila 92,10% ukupno isporučenog kozjeg mlijeka.

Grafikon 1. Broj proizvođača i količine isporučena ovčjeg mlijeka

Grafikon 2. Broj proizvođača i količine isporučena kozjeg mlijeka

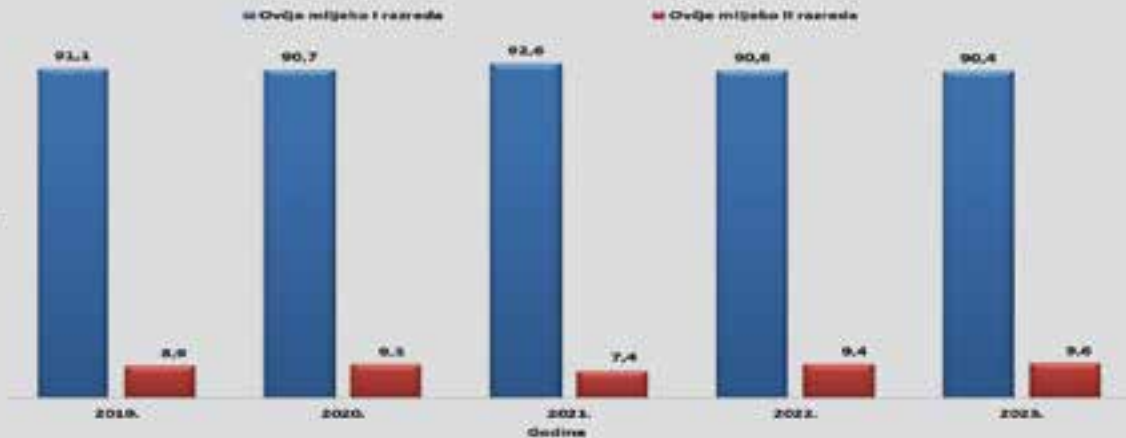
U ukupnoj isporuci ovčjeg mlijeka, 82,24% proizvođača mlijeka spada u skupinu proizvođača koja godišnje isporučuje do 10.000 kg mlijeka - u ukupnoj količini isporučena mlijeka otkupljivačima sudjelovali su sa 38,74%

jeka. S obzirom na siguran i organiziran otkup kozjeg mlijeka, najveći broj proizvođača kozjeg mlijeka nalazi se u sjeverozapadnom dijelu Hrvatske, odnosno u Varaždinskoj, Međimurskoj, Bjelovarsko-bilogorskoj i Koprivničko-križevačkoj županiji. Navedene županije zajedno imaju 85 proizvođača kozjeg mlijeka koji isporučuju 91,4% ukupno isporučena kozjeg mlijeka u 2023. godini.

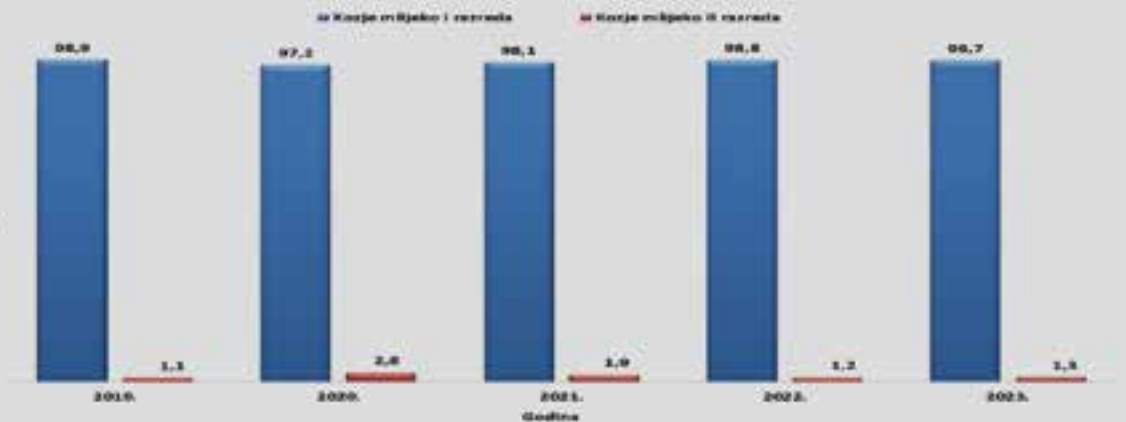
Gledajući distribuciju proizvođača kozjeg mlijeka prema godišnjoj isporuci mlijeka (grafikon 2), vidljivo je da je proizvodnja kozjeg mlijeka organizirana kroz intenzivne sustave proizvodnje, jer je 45,63% proizvođača kozjeg mlijeka u 2023. isporučio više od 20.000 kg mlijeka, odnosno 81,29% ukupno isporučena količina kozjeg mlijeka.

Kvaliteta otkupljenoga ovčjega i kozjeg mlijeka

Kvaliteta ovčjega i kozjeg mlijeka kontrolira se u Središnjem laboratoriju za kontrolu kvalitete mlijeka (SLKM) Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu. U mlijeku se utvrđuju sastav, fizikalno-kemijska svojstva i razred kojemu mlijeko pripada. Pravilnikom o utvrđivanju sastava sirovog mlijeka (NN 136/20) propisani su zahtjevi kojima moraju udovoljavati sirovo ovčje i kozje mlijeko u pogledu fizikalno-kemijskih svojstava i broja mikroorganizama. Sukladno pravilniku, mlijeko se razvrstava u I. i II. razred kvalitete, i to na temelju broja mikroorganizama. U I. razred razvrstava se mlijeko koje sadržava manje ili jednako 1.500.000 mikroorganizama, dok se ostalo mlijeko razvrstava u II. razred.

Grafikon 3. Higijenska kvaliteta otkupljenoga ovčjeg mlijeka

Grafikon 4. Higijenska kvaliteta otkupljenoga kozjeg mlijeka

Udio ovčjeg mlijeka I. razreda iz godine u godinu je stabilan, tako da je u 2023. otkupljeno 90,40% mlijeka I. razreda i 9,60% mlijeka drugog razreda (grafikon 3). Prosječna kemijska vrijednost mliječne masti bila je 6,87% i 5,77% bjelančevina.

Udio kozjeg mlijeka I. razreda u ukupnoj količini isporučenog mlijeka u posljednjih pet godina veći je od 97% (grafikon 4). U 2023. godini 98,70% kozjeg mlijeka bilo je u I. razredu (grafikon 4). Prosječna kemijska kvaliteta kozjeg mlijeka u 2023. godini sadržavala je 3,33% mliječne masti i 3,02% bjelančevina. Iz prikazanih podataka primjetan je vrlo jasan kontinuirani trend rasta kvalitete kozjeg mlijeka u higijenskom pogledu (broj mikroorganizama), kao još jedan pokazatelj stalnog educiranja proizvođača i primjene suvremenih znanja i tehnologija u procesu proizvodnje kozjeg mlijeka.

Udio kozjeg mlijeka I. razreda u ukupnoj količini isporučenog mlijeka u posljednjih pet godina veći je od 97%

U 2023. evidentiran je manji broj proizvođača ovčjeg i kozjeg mlijeka u odnosu na prethodne godine, te također i smanjenje otkupljenih količina ovčjeg i kozjeg mlijeka. Razlog smanjenja je što se sve

više proizvođača ovčjeg i kozjeg mlijeka odlučuje za preradu mlijeka na vlastitu gospodarstvu i prodaju mliječnih proizvoda neposrednom prodajom na vlastitu gospodarstvu ili na tržnicama i sajmovima.